

Βιτσέντζος Κορνάρος (1553-1613/1614)

Ερωτόκριτος (Α, 1-346)

Τοῦ κύκλου τὰ γυρίσματα πού ἀνεβοκατεβαίνου
καὶ τοῦ τροχοῦ πού ὤρες ψηλά κι ὤρες στὰ βάθη πηαίνου,
καὶ τοῦ καιροῦ τ' ἀλλάματα πού ἀναπαημό δεν ἔχου,
μὰ στὸ καλὸ κ' εἰς τὸ κακὸ περιπατοῦν καὶ τρέχου
καὶ τῶν ἀρμάτω οἱ ταραχές, ἔχθρητες καὶ τὰ βάρη, 5
τοῦ Ἑρωτα ἢ ἐμπόρευση καὶ τῆς φιλιᾶς ἢ χάρη,
αὐτάνα μ' ἐκινήσασι τῆ σήμερον ἡμέρα
ν' ἀναθιβάλω καὶ νὰ πῶ τὰ κάμαν καὶ τὰ φέρα
σ' μιὰ κόρη κ' ἓναν ἄγουρο πού μπερδευτῆκα ὁμάδι
σὲ μιὰ φιλιὰν ἀμάλαγη, μὲ δίχως ἀσκημάδι. 10
Κι ὅποιος τοῦ πόθου ἔδούλεψε εἰςὲ καιρὸ κιανένα
ἄς ἔρθει γιὰ ν' ἀφουκραστῆ ὅ,τί 'ναι ἐδῶ γραμμένα,
νὰ πάρη ξόμπλι κι ἀρμηνειά, βαθιὰ νὰ θεμελιώνη,
πάντα σ' ἀμάλαγη φιλιὰν, ὅπου νὰ μὴν κομπώνη·
γιατὶ ὅποιος δίχως πιβουλιά τὸν πόθο του ξετρέχει, 15
εἰς τὴν ἀρχὴν ἄβασανιστῆ, καλὸ τὸ τέλος ἔχει.
Ἀφουκραστῆτε τὸ λοιπὸ κι ἄς πιάνη ὅπου 'χει γνῶση,
γιὰ νὰ κατέχη κι ἀλλοῦ βουλή κι ἀπόκριση νὰ δώση.

Στοὺς περαζόμενους καιροὺς πού οἱ Ἕλληνες ὄριζα
κι ὅπου δὲν εἶχε ἢ πίστη τως θεμέλιο μὴδε ρίζα, 20
τότες μιὰ ἀγάπη μπιστικὴ στὸν κόσμον ἐφανερώθη
κ' ἐγράφη μέσα στὴν καρδιά κι οὐδὲ ποτέ τση ἐλιώθη·
καὶ μὲ τιμὴ ἦσα δυὸ κορμιὰ στοῦ πόθου τὸ καμίνι
καὶ κάμωμα πολλὰ ἀκριβὸ σ' ἔτοιους καιροὺς ἐγίνη
εἰς τὴν Ἀθήνα πού ἦτονε τῆ μάθησης ἢ βρῶσις 25
καὶ τὸ θρονὶ τῆς ἀφεντιᾶς κι ὁ ποταμὸς τῆς γνῶσης.
Ρήγας μεγάλος ὄριζε τὴν ἄξα χώρα ἐκείνη
μ' ἄλλες πολλές, κ' εἰς ἀντρεῖες ἐξακουστὸς ἐγίνη·
Ἡράκλη τὸν ἐλέγασι, ξεχωριστὸ ἀπὸ τσ' ἄλλους,
ποπανωθιὸ σ' τσι φρόνιμους, πρῶτος εἰς τσι μεγάλους· 30
ξετελειωμένος βασιλιὸς κι ἄξος σὲ πάσα τρόπο,
πού οἱ ἐμιλιές του ἦσα σκολειὸ καὶ νόμος τῶν ἀνθρώπων.
Μικρούλης ἐπαντρεύτηκε κ' ἐσυντροφιᾶστη ὁμάδι
μὲ ταίρι ὅπου ποτέ κιανεὶς δὲν τοῦ 'βρισκε ψεγάδι·
Ἀρτέμη τὴν ἐλέγασι τὴ ρήγισσαν ἐκείνη· 35
ἄλλη κιαιμὰ στὴ φρόνεψη δὲν ἦτο σὰν αὐτίνη.
Κ' οἱ δυὸ ἐσοπορπατούσασι, στὴ ζυγαρὰν ἐσάξα,

- στην ὄρεξην εὐρίσκουντα, στὸν πόθον ἐταιριάζα.
 Ἀγαπημένο ἀντρόγυνον ἦτονε πλιὰ παρ' ἄλλο
 καὶ μόνον ἓνα λογισμὸν εἶχαν πολλὰ μεγάλο, 40
 γιατί ἴσα χρόνους ἀνταμῶς καὶ τέκνα δὲν ἐκάμα·
 σ' ἔγνοια μεγάλη καὶ βαρὰ τσ' ἔβανε τέτοιο πράμα·
 κάρβουνα μές στα σωθικὰ τσ' ἔβραζε νύκτα μέρα,
 μὴν ἔχοντας κληρονομιά σιμώνοντας τὰ γέρα.
 Τὸν Ἥλιο καὶ τὸν Οὐρανὸ συχνιὰ παρακαλοῦσα 45
 γιὰ νὰ τσ' ἀξώση καὶ νὰ ἰδοῦ παιδὶ πού πεθυμοῦσα.
 Περνοῦν οἱ χρόνοι κ' οἱ καιροὶ κ' ἡ ρήγισσα ἐγαστρῶθη
 κι ὁ ρήγας ἀπ' τὸ λογισμὸ καὶ βάρος ἐλυτρώθη.
 Ἀγάλια ἀγάλια ἐσίμωσε κ' ἦρθεν ἐκείνη ἡ ὥρα
 νὰ γεννηθῆ κληρονομιά, ν' ἀναγαλλιάση ἡ χώρα. 50
 Μιὰ θυγατέρα ἦκαμε πού ἔφεξε τὸ παλάτι
 κείνη τὴν ὥρα πού ἡ μαμμὴ στα χέρια τὴν ἐκράτει.
 Θεράπιο κι ἀναγάλλιαση, χαρὰ πολλὰ μεγάλη
 ὁ ρήγας μὲ τὴ ρήγισσαν ἐπήρασι κ' οἱ ἄλλοι.
 Τσῆ χώρας σπίτια καὶ στενὰ σοῦ φαίνετο ἐγελοῦσα 55
 κ' οἱ γειτονιὲς ἐχαίρουνταν κ' οἱ τόποι ἀναγαλλιοῦσα.
- Ἦρχισε κ' ἐμεγάλωνε τὸ δροσερὸ κλωνάρι
 κ' ἐπλήθαινε στὴν ὁμορφιά, στὴ γνώση καὶ στὴ χάρη·
 ἐγένηκε τῆς ἡλικιᾶς παντόθες ἐγροικῆθη
 πῶς γιὰ νὰ τὸ ἴχου θάμασμα στὸν κόσμον ἐγεννήθη· 60
 καὶ τ' ὄνομά τση τὸ γλυκὺ τὸ λέγαν Ἀρετούσα·
 οἱ ὁμορφιὲς τση ἦσαν πολλές, τὰ κάλλη τση ἦσα πλοῦσα.
 Χαριτωμένο θηλυκὸ τῶς τὸ ἴκαμε ἡ φύση
 κ' ἴσα τση δὲν εὐρίσκετο σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύση.
 Ὅλες τσι χάρες κι ἀρετὲς ἦτονε στολισμένη, 65
 εὐγενικὴ καὶ τακτικὴ, πολλὰ χαριτωμένη.
 Κι ὡσὰ βασιλίσσας παιδὶ καὶ ρήγα θυγατέρα,
 πόθο μεγάλον ἦβανε στὸ γράμμα νύκτα μέρα.
 Ἐκαμαρώνασί τηνε ὁ κύρης μὲ τὴ μάνα
 κ' ἐπάψασιν οἱ λογισμοὶ κ' οἱ πόνοι τως ἐγιάνα. 70
- Εἶχεν ὁ βασιλιὸς πολλοὺς μὲ φρόνεψη καὶ πλούτη
 συμβουλατόρους του ἀκριβοὺς καὶ μπιστικοὶ ἦσαν τοῦτοι·
 μὰ ἀπ' ὅλους εἶχεν ἀκριβὸ πάντα στὴ συντροφιά του
 ἓναν ὅπου Πεζόστρατον ἐκράζαν τ' ὄνομά του·
 τοῦ παλατιοῦ ἦτο θαρρετός, ξεχωριστὸς παρ' ἄλλο, 75
 καὶ διχωστὰς του ὁ βασιλιὸς δὲν ἦκανε ἓνα ζάλο.
 Εἶχε κι αὐτὸς ἓναν ὑγιὸ πολλὰ κανακεμένο,
 φρόνιμο κι ἀξαζόμενο, ζαχαροζυμωμένο·

ἦτονε δεκοκτώ χρονῶ, μά 'χε γερόντου γνώση·
 οἱ λόγοι του ἦσανε θροφή κ' ἐρμηνεῖά του βρώση· 80
 καὶ τ' ὄνομα τοῦ νιούτσικου Ρωτόκριτον ἐλέγα·
 ἦτανε τσ' ἀρετῆς πηγὴ καὶ τσ' ἀρχοντιᾶς ἢ φλέγα·
 κι ὅλες τσι χάρες π' Οὐρανοὶ καὶ τ' Ἄστρον ἐγεννήσα,
 μ' ὅλες τὸν ἐμοιράνασι, μ' ὅλες τὸν ἐστολίσα.
 Πάντα μὲ καταστάμενους ἤπρασσε καὶ ξετρέχει 85
 νὰ μάθη ἐκεῖνα ποὺ 'δασι, ποὺ ὁ νιὸς δὲν τὰ κατέχει.
 Θέλει σ' ἐκεῖνο τὸν καιρὸ τὸ πρικορίζικὸ του
 καὶ πράμα ποὺ δὲν ἤμοιαζε βάνει στὸ λογισμό του:
 ἔστοντας καὶ καθημερνῶς νὰ πηαῖνη στὸ παλάτι,
 ὁ ρήγας γιὰ τὸν κύρη του σὰν τέκνο τὸν ἐκράτει· 90
 ἄμε ταχιά, πήγαινε ἀργά, θώρειε τὴν Ἀρετούσα,
 μέσα ἢ καρδιὰ του ἐλάμπανε, τὰ σωθικὰ ἐκεντοῦσα·
 ἀγάλι ἀγάλι σ' ἐρωτιὰ καὶ πόθον ἐκινᾶτο,
 πείραξην εἶχε λογισμοῦ, κι οὐδ' ἔτρω' οὐδ' ἐκοιμᾶτο.
 Ἡ γνώση του δὲν τοῦ βουηθᾶ, ἢ ὄρεξη τὸν ἐνίκα, 95
 πλιὸ δὲ γνωρίζει τὸ καλὸ, μηδὲ πρεπὸν ἐγροῖκα.
 Τὴν Ἀρετούσα στὸ κουρφὸ γι' ἀγάπη τὴν ἐθώρει,
 μὰ σ' τέτοιο πράμα ἔγνοια κιαμιὰ δὲν εἶχε αὐτεῖνη ἢ κόρη.
 Λίγη ἀφορμὴ 'τον στὴν ἀρχή, ποὺ σκλάβωσε τὰ μέλη·
 μὲ λίγο τὸν ἐπλάνεσε τὸ πῖβουλο κοπέλι· 100
 Τὸ λίγο ἐγίνηκε πολὺ καὶ τὸ πολὺ νὰ κάμη
 ἀρχίνισεν ἀπλοκαμοὺς σὰ οἱ ρίζες στὸ καλάμι.
 Μὲ πόνους κι ἀναστεναμοὺς ἐπέρναν ὁ καιρὸς του
 κ' ἔμπαινε μέσα στὴ φωτιὰ κ' ἐκέντα μοναχὸς του.
 Ἐπάσκισε ὅσο μπόρεσε τὴν παιδα ν' ἀλαφρώση 105
 κι ἀντρεύγετο κ' ἐλόγιαζε νὰ τοῦ βουηθήση ἢ γνώση·
 καὶ κάθε αὐγὴ καὶ κάθε ἀργὰ σ' ἄλογο καβαλάρης,
 μὲ τὰ γεράκια καὶ σκυλιὰ, σὰν ἦτο κυνηγάρης,
 ἐπήγαινε ξετρέχοντας κυνήγι νὰ τοῦ λάχη
 κ' ἦπασκεν ὅσο τὸ μπορεῖ νὰ βγῆ ἀπὸ τέτοια μάχη· 110
 ἦβανε χίλιους λογισμοὺς νὰ φύγη ἀπ' τὸ παλάτι,
 μὰ 'σφαλε· δὲν τὸν ἄφηνε καημὸς ποὺ τὸν ἐκράτει.
 Οὐδὲ γεράκια, οὐδὲ σκυλιὰ, οὐδ' ἄλογα ἐμπορούσα
 τὸν πόθο ν' ἀλαφρώσουσι, ποὺ 'χε στὴν Ἀρετούσα,
 μὰ πάντα ὁ νοῦς κι ὁ λογισμὸς ἦτονε μετὰ κείνη· 115
 λίγο νερὸ ποτὲ φωτιὰ μεγάλη δὲν ἐσβήνει,
 μᾶλλιος τὴν ξάφτει καὶ κεντᾶ καὶ βράζει καὶ πληθαίνει
 κ' εἶδαμε τὴν ἀναλαμπὴ ὄντε νερὸ τὴ γραιίνει.
 Ἔτσι κι αὐτὸς ὅτι ἔκαμε τὴν παιδα ν' ἀλαφρύνη
 καὶ νὰ 'βρη ἀέρα καὶ δροσά, πλιὰ ἀνάφτει τὸ καμίνι. 120
 Τὴ νιότη τοῦ 'διδε ζιμιὸ κ' ἐπλήθαινε ὁ καημὸς του·

- τὸ ξέτρεχε γιὰ γιαιτρικό, ἦτο ἀντίδικός του. 122
- Ἵπου εἶχε δεῖ ὄμορφο δεντρό, μὲ τ' ἄνθη στολισμένο: 125
- «Εἶν' τσ' Ἀρετούσας τὸ κορμί, τ' ὄμορφοκαμωμένο·
ὅπου 'χε δεῖ τὰ λούλουδα τὰ κοκκινοβαμμένα,
ἦλεγε: «Ἔτσι εἶν' τὰ χεῖλη τση καὶ τση κεραῶ μου ἐμένα».
Ἵντεν ἐγροῖκα τοῦ ἀηδονιοῦ πῶς κιλαδώντας κλαίγει,
τοῦ ἐφαίνετο πῶς τὸν πονεῖ καὶ μοιρολόγι λέγει. 130
- Κ' ἐτρέχασι τὰ μάτια του στὴ γῆ πηλὸν ἐκάνα·
τὰ 'θελε γιὰ παρηγοριὰ σ' πλιὰ πάθη τὸν ἐβάνα.
Τ' ἄλογο δὲν τὸν ὠφελᾶ, γεράκι δὲν τ' ἀρέσει,
γιατὶ 'χε ἡ δόλια του καρδιὰ τὴ σαῖτιὰ στὴ μέση.
Ἄφηκε τὸ λαγωνικό, γιατίι τόνε παιδεύγει, 135
- τσ' αὐγῆς τὴν περιδιάβαση πλιὸ δὲν τήνε γυρεύγει,
τ' ἄλογον ἀπαρνήθηκε καὶ τὰ γεράκια ἀφήνει,
γιατὶ κακὰ γιαιτρεύουσι τσ' ἀγάπης τὴν ὀδύνη.
Καὶ μόνος κι ὀλομόναχος ἐβάλθη νὰ περάση
καὶ νὰ μὴ δῆ ξεφάντωση, ὥστε πού νὰ γεράση. 140
- Μα' χε ἓνα φίλο μπιστικὸ καὶ φρόνιμο περίσσα
—ὀμάδι ἀναθραφήκασιν ἀπόσταν τσ' ἐγεννήσα—
καὶ τὸ ὄνομα τοῦ φίλου του Πολύδωρον ἐλέγα·
σὲ μιὰ πνοὴν ἐζούσανε, σὲ μιὰν ἀγάπη ἐπλέγα.
Καὶ μὴ μπορώντας τὴν κρουφὴν ἀγάπη πλιὸ νὰ χώνη, 145
- μιὰ ταχινὴ τοῦ φίλου του τήνε ξεφανερώνει.

ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ

- Λέγει: «Ἀδερφέ μου, δὲ μπορῶ στὸν κόσμον πλιὸ νὰ ζήσω,
γιατὶ 'βαλα ἓνα λογισμό καὶ στέκω ν' ἀφορμίσω·
σ' τόπο ψηλὸν ἀγάπησα, μακρὰ πολλὰ ξαμώνω
κοπιῶ εὐκαιρα τὰ χέρια μου νὰ πιάσω τὸ δὲ σώνω: 150
- Τὴν θυγατέρα τοῦ ρηγός, τοῦ ἀφέντη μας τὴν κόρη,
ὅπου ἄνεμον δὲν τση 'δωκε οὐδ' ἥλιος τὴν ἐθῶρει,
κι ὅπου μᾶς παίρνει τὴ ζωὴν ὄντε μᾶς πιάση μάχη,
ὁ λογισμὸς εἶν' πού 'βαλα δίχως θεμέλιο νὰ 'χη.
Γνωρίζω πῶς οἱ δύνამες τὸ θέλω δὲ μποροῦσι, 155
- κι ὅ,τι κι ἂ κτίζω ὀλημερνὶς κάθε βραδὺ χαλοῦσι·
μὰ τυφλωμένος βρίσκομαι, τὸ κάνω δὲν κατέχω
κ' ἦχασα τὸ λογαριασμὸ καὶ πλιὸ μου νοῦ δὲν ἔχω.
Δός μου βουλή παρηγοριᾶς, σὰ φίλος βουήθησέ μου
καὶ τοῦτα πού μ' εὐρήκασι, δὲν τὰ 'λπιζα ποτέ μου.» 160

ΠΟΙΗΤΗΣ

Ἐχάθηκε ὁ Πολύδωρος τοῦ φίλου του ν' ἀκούση
τὸ πρᾶμα ὅπου δὲν ἦλπιζε τὰ χεῖλη του νὰ ποῦσι

καὶ μὲ βαρὺ ἀναστεναμὸ καὶ μ' ὄψην ἀλλαμένη
στρέφεται στὸ Ρωτόκριτο κ' ἔτσι τοῦ συντυχαίνει:

ΠΟΛΥΔΩΡΟΣ

«Ἀδέρφι, τὰ σοῦ γροίκησα, τὰ μοῦ 'χεις μιλημένα, 165
ποτέ μου δὲν τὰ λόγιαζα μουδ' ὄλπιζα σὲ σένα:
νὰ βάλῃς ἔτοιο λογισμό κ' ἔτσι νὰ κινδυνεύῃς
καὶ πράματα ἀνημπόρετα κι ἄμοιαστα νὰ γυρεύῃς·
γιατὶ σ' ἐκράτου γνωστικό, ἄνθρωπο παιδεμένο,
μά, σὰ θωρῶ, ἐκομπώνουμουν, ὡς τό 'χω γροικημένο. 170
Κι ἀπείς μοῦ λὲς πῶς ἦβαλες τὸ λογισμόν αὐτεῖνο,
σήμερο κάνω ἀπόφαση καὶ κουζουλὸ σὲ κρίνω.
Ἡ ριγοπούλα, σὰ γροικῶ, ἀγάπη δὲν κατέχει
οὐδὲ λογιάζει το ποτέ, μηδ' ἔτοιες ἔγνοιες ἔχει
καὶ σὺ πῶς ἀποκότησες κι ἄφηκες στὴν καρδιὰ σου 175
νὰ φυτευτὴ τέτοιο δέντρο, καημένε, εἰς βάσανά σου,
ὅπου 'χει φύλλα βλαβερά, καρπὸ φαρμακεμένο,
κι ἀπὸ τὴ ρίζα ὡς τὴν κορφή τ' ἀγκάθια γεμισμένο;
Ἀνθὸς του εἶναι θανατερός, τὸ παρικό του βλάφτει,
ὡσὰν τὴ φλόγα τοῦ φωτιᾶς, σὰν τὸ καμίνι ἀνάφτει! 180
Ἄν ἡ Ἀρετούσα εἶχε βαλθῆ ἐσένα ν' ἀγαπήσῃ,
ἐσὺ δὲν ἠμοιαζε ποτὲ νὰ μπῆς εἰς ἔτοια κρίση,
ἀμὴ ἔπρεπε τὸν πόθο της νὰ διώξῃς ἀπὸ σένα
καὶ νὰ μακρύνῃς ἀπὸ πά, νὰ πορπατῆς στὰ ξένα,
παρὰ σ' ἀγάπη ἔτοιαις κεραῶς νὰ μπῆς, νὰ κινδυνεύῃς, 185
καὶ τὸ κακό σου μοναχὸς νὰ θὲς νὰ τὸ γυρεύῃς.
Εἰσὲ παλάτια βασιλιῶ τὰ μάτια ὄντε στραφοῦσι,
πρέπει νὰ τὰ δοξάζουσι καὶ νὰ τὰ προσκυνοῦσι,
γιατὶ οἱ αὐλὲς τῶν ἀφεντῶν ἔχουν ἀφτιά κι ἀκοῦσι,
καὶ τὰ τειχιὰ τοῦ παλατιοῦ μάτια καὶ συντηροῦσι. 190
Καὶ σὺ πῶς ἀποκότησες κ' ἐμπῆκες σ' ἔτοια πάθη;
Ἡ ρηγοπούλα ἴντα νὰ πῆ, Ρωτόκριτε, ἂν τὸ μάθη;
Ἄν τὸ νοήσῃ κ' ἦβαλε πόθο σ' αὐτεῖνη ὁ νοῦς σου,
κακὰ ἀποδόματα θωρῶ ἐσὲ καὶ τοῦ κυροῦ σου·
νὰ σᾶς ξορίσουν ἀπὸ πά, φτωχοὺς νὰ σᾶσε κάμου· 195
ἐτοῦτα κι ἄλλα πλὶ ἄσκημα θέ νὰ ν' προουκιά τοῦ γάμου.
Μετάστρεψε τὸ λογισμό τοῦτον ὅπου σὲ κρίνει,
μὴν πὰ κι ἀνάψῃς μιὰ φωτιὰ ὅπου ποτὲ δὲ σβῆναι.
Πούρι τοῦ ἀνθρώπου ἐδόθηκε κ' εἶναι τὸ φυσικό του
νὰ διαμετρᾶ τὰ πράματα μὲ τὸ λογαριασμό του· 200
καὶ σὺ ἴντα μέτρος ἦκαμες σὲ τοῦτα ποῦ μοῦ λέγεις;
Θωρῶ κι ἀφήνεις τὸ καλὸ καὶ τὸ κακὸ διαλέγεις!
Ὡσὰ γνωρίση ὁ ἄνθρωπος κ' ἐλπίζει νὰ κερδέσῃ

- κεῖνο τὸ πράμα π' ἀγαπᾶ κι ὅπου πολλά τ' ἀρέσει,
ὁ νοῦς παραλαφρώνεται, ἡ ἐλπίδα του πληθαίνει 205
κι ἀπάνω στὸ λογαριασμὸν εἶναι θεμελιωμένη·
σὰν τὸ μετρήση μιὰ καὶ δυὸ καὶ βρίσκει το πὼς μοιάζει,
ξετρέχει το μὲ προθυμιὰ κι ὅσο μπορεῖ σπουδάζει
καὶ σὺ μὲ ποιὸν λογαριασμὸν ἔχεις σὲ τοῦτο ἐλπίδα;
Ἀδέρφι μου, ἔτοιμο κουζουλὸν ὡσὰν ἐσὲ δὲν εἶδα. 210
Ποῦ σ' ἔσυρε τὸ ριζικὸ κ' ἡ Μοίρα νὰ σὲ βάλῃ,
κι ἀγάπησες ἔτοιας λογιῆς μιὰ μας κεραὶ μεγάλη;
Ὅνειρον εἶν' πολλὰ ζαβὸ καὶ κουζουλὸ περίσσα
καὶ γι' ἀφορμάρους τοὺς κρατοῦν ὅσοι ἔτσι δὰ ἀγαπήσα.
Πολλά 'ναι δύσκολη δουλειὰ καὶ μπερδεμένη ἐτούτη, 215
νὰ θὲς νὰ μπῆς σὲ βασιλικούς, σ' ῥηγᾶτα καὶ σὲ πλούτη,
γιατί 'ναι διαφορὰ πολλὴ στὸν ἕνα ἀπὸ τὸν ἄλλο:
ἐσένα λέσινε μικρό, τὸ ρήγα λὲν μεγάλο.
Τὰ χόρτα π' ἀγκυλώνουσι, τ' ἀγκάθια ποὺ κεντοῦσι,
γιὰ πελελοὺς τοὺς κράζουσι ὅσοι κι ἂν τὰ κρατοῦσι. 220
Ποτὲ τὸ χέρι στὴ φωτιὰ μὴ γγίξης, γιατί καίγει·
μὲς στὸ πηγᾶδι κάρβουνα κιανεὶς μὴν πὰ γυρεύῃ.
Ὁ ρήγας ἔχει τὴν ἐξάν εἰς ὅ,τι κι ἂν ὀρίση,
κι ὡς θέλει κι ὡς φαίνεται κάνει δική του κρίση.
Εἰς τὴ βουλή του βρίσκεται καλὸ μας καὶ κακό μας 225
καὶ μὲς στὸ χέρι του κρατεῖ ζωὴ καὶ θάνατό μας.
Ὁ βασιλιὸς εἶναι σπλαχνικὸς, γλυκὺς μὲ πάσαν ἕνα·
μὴν κομπωθῆς πὼς ἀγαπᾶ τὸν κύρη σου κ' ἐσένα.
Κι ἀφέντης ὅσο πλιὰ ἀγαπᾶ τὸ δοῦλο, ἄνεν καὶ σφάλῃ,
σ' τόσο περίσσαν ὄρηγτα γυρίζει καὶ μεγάλη, 230
καὶ τόσο πλιὰ στὰ σφάλματα ποὺ στὴν τιμὴ ξαμῶνου
καὶ στὴν καρδιὰν ἀγγίζουσι καὶ μὲς στὸ νοῦ ξαπλώνου.
Διῶξε τσι αὐτοὺς τοὺς λογισμοὺς, μηδὲν κακαποδῶσης·
γομάρι ὅπου δὲ δύνεσαι, μὴ θέλῃς νὰ σηκῶσης.
Μὲ τὸ ἴδιο σου τὸ φύσιμα μὴ βουληθῆς νὰ ξάψῃς 235
φωτιὰ ποὺ δὲν ἐσβήνεται καὶ τὸ κορμί σου κάψῃς.
Εἰς τὸ παλάτι τοῦ ρηγός, ἀδέρφι, πλιὸ μὴν πηαίνῃς,
γιατί, σὰ σὲ θωροῦ συχνιὰ ν' ἀνεβοκατεβαίνῃς,
ὁ κόσμος εἶναι πονηρὸς κι ὁ πόθος σὲ τυφλώνει,
κι ὡς καὶ νὰ τὸ κρατῆς κρουφό, γοργὸ τὸ φανερώνει 240
κι ἄνεν καὶ τοῦτο γροικηθῆ, ποὺ ἡ Τύχη μὴν τ' ὀρίση,
λόγιασε, βάλῃ το στὸ νοῦ, τὰ θὲ νὰ κάμῃ ἢ κρίση:
ὁ ρήγας ἔχει τὴν ἐξὰ κ' εἶναι ἢ δουλειὰ δική του
καὶ μ' ἀπονιὰ γδικιώνεται, σὰ θέλει ἢ ὄρεξή του,
ἐτούτη τὴν ἀποκοτιὰν ὅπου 'βαλεν ὁ νοῦς σου: 245
ἐσένα φέρνει θάνατο καὶ πάθη τοῦ κυροῦ σου».

ΠΟΙΗΤΗΣ

Ἵστεκεν ὁ Ρωτόκριτος τοῦ φίλου του ἀφουκρᾶτο
 ὡσάν τυφλὸς κι ὡσὰ βουβὸς καὶ δὲν τοῦ ἀπιλογᾶτο.
 Καὶ μὲ τὴν ὥρα τὴν πολλὴ σ' ἀπόκριση ἐκινήθη·
 μὲ κλάμμα κι ἀναστεναγμὸ τοῦ φίλου ἀπιλογήθη: 250

ΕΡΩΤΟΡΙΤΟΣ

«Ἀδέρφι μου, γνωρίζω το, θωρῶ, τὸν κόπο χάνω
 καὶ τὸ ζυγῶνῶν ἔτσι μακρὰ, ποτέ μου δὲν τὸ φτάνω·
 κατέχω, κι ἄ μαθητευτῆ ἐκεῖνο ὅπου ζετρέχω,
 ἐσίμωσε τὸ τέλος μου καὶ πλιὸ ζωὴ δὲν ἔχω,
 μὰ πιάστηκα, ἐμπερδεύτηκα, ξεμπερδεμὸ δὲν ἔχω, 255
 μ' ὄλο πὸν βλέπω τὸ κακὸ, τὸ βλάψιμο κατέχω.

Λογιάζω το, γνωρίζω το, πῶς πρέπει νὰ τ' ἀφήσω
 καὶ μὲ νερὸ τὰ κάρβουνα γλήγορα νὰ τὰ σβήσω,
 μὴν κάμουσιν ἀναλαμπήν, ἢ ὅποιὰ τὴ λάμψη δίδει
 καὶ φανερώση τὸ κρουφὸν ὅπου 'να στὸ σκοτίδι· 260
 κι ὅ,τι κι ἄ χῶνῶ στα βραθιά, τόσες φορὲς καὶ τόσες,
 ἔμπη σὲ χίλια στόματα, ἔμπη σὲ χίλιες γλῶσσες.

Μὰ ἴντα μοῦ ξάζει νὰ γροικῶ καὶ τὰ πρεπὰ νὰ γνῶθω,
 ἐδὰ πὸν σκλάβος βρῖσκομαι καὶ δοῦλος εἰς τὸν πόθο;
 Ἵντα μοῦ ξάθει νὰ γροικῶ, τί μὲ φελᾶ νὰ ξεύρω 265
 ἀπείς τὸ δρόμον ἡσφαλα, δὲ βλέπω νὰ τὸν εὔρω;

Πλιὸ μπόρεση ὁ λογαριασμὸς δὲν ἔχει νὰ βουηθήση
 ἐκεῖ ὅπ' ἀγγίξη ἢ πεθυμιὰ καὶ τσ' ἐρωτιᾶς ἢ κρίση.
 Οἱ λογισμοὶ εἶναι σαῖτιές, καρδιά μου εἶν' τὸ σημάδι
 καὶ μάχουνται καὶ ποιὸς μπορεῖ νὰ τὰ συβάση ὁμάδι; 270

Ὁ πόθος ὄντε βουληθῆ καὶ θέλει νὰ νικήση,
 γνώση δὲν εἶ οὐδὲ δύναμη νὰ τόνε πολεμήση.
 Πολλὰ μεγάλην ἀφεντιὰ, πολλὰ μεγάλη χάρη
 ἔχει τ' ὀλόγδυμνο παιδι πὸν παίζει τὸ δοξάρι·
 βαστᾶ κουρφὰ ψιλὴ μαγνιά, τὰ μάτια μας κουκλώνει 275
 καὶ τὸ κακὸ πὸν μελετᾶ δὲ μᾶς τὸ φανερώνει.

Τὴν ἴσα στράτα δὲν πατεῖ, μὰ τὴ στραβὴ γυρεύγει,
 φαρμακεμένες μαγεριές πάντα μᾶς μαγερεύγει.
 Ἄλλοι ἄξοι, φρονιμώτατοι, πὸν 'χαν καιροῦ θεμέλιο,
 τοῦ Ἵρωτα ἐγενήκασι παιγνίδι του καὶ γέλιο. 280

Εὔκολα καὶ τὰ κάρβουνα κ' ἢ σπῖθα ἀναλαμπάνει,
 τ' ἄχερα, τὰ λινόξυλα, πούρι καὶ νὰ τὰ φτάνη.
 Ἐβάλθηκά το ἀπὸ καιρὸ κ' ἠθέλησα ν' ἀρχίσω,
 νὰ λιγοπηγαίνω στοῦ ρηγὸς γιὰ νὰ τσ' ἀλησμονήσω·
 νὰ 'βρω βοτάνι δροσερὸ καὶ τὴν πληγὴ νὰ γιάνω, 285
 καὶ πλιὸ τὰ ξύλα στὴ φωτιὰ νὰ μὴν τὰ βάνω ἀπάνω,

κ' εἰς ἄλλο πρᾶμαν ἐγνοῖανὸ τὸ νοῦ μου νὰ μπερδέσω
 καὶ τὸ κρατῶ ἀνημπόρετο, νὰ δῶ νὰ τὸ μπορέσω:
 κι ὡς τὸ λογιᾶσω, μοῦ ῥχεται μεγάλη λιγωμάρα,
 τὰ μέλη ἀποκρυγαίνουσι καὶ πιάνει με τρομάρα· 290
 θαμπώνονται τὰ μάτια μου κ' ἡ ὄψη ἀπονεκρώνει,
 κ' ἴδρο τοῦ ψυχομαχισμοῦ τὸ πρόσωπό μου δρώνει·
 κι ὀπίσω ἂ θέλω νὰ συρθῶ, ἡ πεθυμιὰ μ' ἀμπώθει
 σ' ἐκεῖνο πού ὁ λογαριασμός κ' ἡ γνώση πλιὸ δὲ γνώθει.
 Λόγιασε σ' ἴντα βρισκομαι καὶ ξαναδέ το πάλι, 295
 πέ μου ποθὲς νὰ βουηθηθῶ σ' ἔτοια δουλειὰ μεγάλη.
 Ἀρχὴ ἦτονε πολλὰ μικρὴ κι ἀφαντὴ δίχως ἄλλο,
 μὰ τὸ μικρὸ μὲ τὸν καιρὸν ἐγένηκε μεγάλο·
 ἐλόγιασα νὰ τὴ θωρῶ κι ὡς τὴ θωριά νὰ σώνω
 καὶ μετὰ κείνη νὰ περνῶ καὶ νὰ μηδὲν ξαπλώνω· 300
 κι ἀγάλια ἀγάλια ἡ πεθυμιὰ μ' ἔβανεν εἰς τὰ βάθη,
 κ' ἦκαμε ρίζες καὶ κλαδιὰ, βλαστοὺς καὶ φύλλα κι ἄθη·
 κ' ἐπλήθαινε τὴν πεθυμιὰ τὸ πελελό μου ἀμμάτι
 κ' ἤρχιζε κ' ἐστρατάριζε κ' ἐσιγανοπορτάτει.
 Τὸ σιγανὸ μὲ τὸν καιρὸ προθυμερὸν ἐγένη 305
 κ' ἦβαν' ὁ Ἔρωτας κρουφὰ τὸ ξύλο στὸ καμίνι.
 Κι ὡσὰν ἀπὸ μικρὸν αὐγὸ πουλὶ μικρὸν ἐβγαίνει,
 τρεμουλιασμένο κι ἀφαντο καὶ μὲ καιρὸ πληθαίνει,
 κάνει κορμί, κάνει φτερά, κάθ' ὥρα μεγαλώνει
 καὶ πορπατεῖ, χαμοπετᾶ, φτερούγια του ξαπλώνει, 310
 κι ἀπ' ἀφαντο κι ἀπὸ μικρὸ πού 'τον, ὄντεν ἐφάνη,
 κορμί, φτερὰ καὶ δύναμη καὶ μεγαλότη κάνει,
 τὸ ἴδιο ἐγένη κ' εἰς ἐμέ, στὴν ἀπραγὴ μου νιότη:
 ἀρχὴ μικρὴ κι ἀψίφιστη ἦτον ἀπὸ τὴν πρώτη,
 μὰ ἐδὰ 'χει τόση δύναμη κ' ἔτσι μεγάλη ἐγένη, 315
 ὅπου μοῦ πῆρε τὴν ἐξά καὶ δίχως νοῦ μ' ἀφήνει.
 Κ' ἡ ἀγάπη, πού στὰ βάσανα ἀντρεύγει καὶ πληθαίνει
 καὶ μὲ τοὺς ἀναστεναμοὺς θρέφεται καὶ χορταίνει,
 θάμασμα πούρι τὸ κρατοῦν ὅλοι, μικροὶ μεγάλοι,
 πῶς στὴν ἀρχὴ τση ἀνήμπορη γεννᾶται, στὴν ἀθάλη 320
 σπίθα μικρὴ κι ἀψίφιστη δὲ λάμπει μηδὲ βράζει,
 καὶ πῶς νὰ κάμη ἀναλαμπὴ κιανεὶς δὲν τὸ λογιᾶζει·
 κι ἀγάλια ἀγάλια θρέφεται, σὰν τὸ καμίνι ἀνάφτει,
 κεντᾶ καὶ καίγει δυνατὰ καὶ τὸ κορμί μας βλάφτει.
 Πρωτύτερα ὄντε τ' ἄκουγα νὰ μοῦ τὰ λέσιν ἄλλοι, 325
 σ' ἔτοιες δουλειᾶς ὁ λογισμὸς ἤλπιζα νὰ μὴ σφάλῃ·
 μὰ ξάφνου ὁ κακορίζικος ἐπιάστηκα στὸ βρόχι,
 πού στ' ὁμορφὸ τση πρόσωπο πάντα στεμένο τό 'χει.
 Ἐμὲ κιανεὶς δὲ μοῦ 'φταξε μηδὲ παραπονοῦμαι

τινὸς ἀλλοῦ στὰ βάσανα κ' εἰς τὸ καημοῦς ὀπού 'μαι 330
 μιὰ κάποια λίγη πεθυμιὰ ἐσήκωσε τὸ νοῦ μου
 καὶ δυὸ φτεροῦγες ἤκαμε μέσα τοῦ λογισμοῦ μου:
 τοῦτες τὴν πεθυμιὰ πετοῦ, στὸν οὐρανὸ τὴν πᾶσι
 κι ὅσο σιμώνου τοῦ φωτιᾶς, τὸ καίγει ἐκεῖν' ἡ βράση,
 καὶ πάραυτας γκρεμνίζομαι, ἀπείς φτερὰ δὲν ἔχω, 335
 γιατί ἤφηκα τὰ χαμηλὰ καὶ τὰ ψηλὰ ξετρέχω
 καὶ πάλι ἐκείνη ἡ πεθυμιὰ δὲ θέλει νὰ μοῦ λείψη,
 πάραυτας κάνω ἄλλα φτερὰ, πάλι πετῶ στὰ ὕψη·
 καὶ πάλι βρίσκω τὴ φωτιά, πάλι ξανακεντᾶ με
 κι ἀπ' τὰ ψηλὰ ποὺ βρίσκομαι μὲ ξαναρίχτει χάμαι 340
 κι ὅσες φορὲς εἰς τὰ ψηλὰ σώσω, φωτιὲς εὐρίσκω
 καὶ καίγονται οἱ φτερούγες μου καὶ πέφτω καὶ βαρίσκω.
 Καὶ τούτη ἡ πεθυμιὰ ἡ λωλὴ πετώντας μὲ πειράζει
 καὶ πάγει τὸ φτεροῦγες μου εἰς τὴ φωτιά, ὄντε βράζη·
 κι ὥστε ὀποῦ νὰ 'μαι ζωντανός, παίδαν ἔχω μεγάλη: 345
 μαγάρι νὰ μ' ὀλόκαψε, νὰ μ' ἔκαμεν ἀθάλη».